

enim vana ostentatio non potest non afferre audientibus gravem offensionem, præsertim si jejunium fuerit ab Episcopo imperatum ex publica causa, putà ad placandum Deum ut ingens aliquod malum, aut imminens mali periculum à Diocesi avertat. In Synodo Diocesana Cardinalis Caponii, Archiepiscopi Ravennatensis, habita anno 1627. titulo *de observatione dierum festorum num. 17.* habentur hæc verba: *Prædecess. noster, Petrus videlicet Cardinalis Aldobrandinus, unanimi totius Cleri acclamatione, habitoque in pleno Senatu sapientum, ac totius populi antiquæ Civitatis Ravennæ assensu, pervigilium Sancti Appollinaris Protectoris, ac Patroni, jejunio à omnibus nostræ Diocesis celebrandum in prima Synodo statuit, ac pronuntiavit;* & hoc ipsum in subsequentibus Synodis Archiepiscoporum confirmationem obtinuit, & jejunium prædictæ diei observatur in universa Diocesi tum à Secularibus, tum à Regularibus. Sanctæ memoriæ Clemens XI. ut singulis annis celebraretur memoria liberationis è periculo terræ motus, quo Urbs Romana afflictæ fuit, statuit, jejunium quotannis esse servandum, pridie diei festi Purificationis Beatæ Mariæ Virginis, uti legitur in ejus Vita, edita Urbini anno 1727. *lib. 2. n. 36. pag. 98.* & quamvis hoc jejunium fuerit à dicto Pontifice demandatum, uti Urbis Episcopo; usque ad presentem diem observatur à Secularibus & Regularibus in Urbe degentibus.

VIII. Capitula itidem exempta obnoxia sunt Synodalibus Constitutionibus, quæ versantur circa reformationem morum, & disciplinæ; quod à sacra Congregatione declaratum, testata sunt Concilia Provincialia Mechliniense, & Namurcense, relata à Van-Espen *Jur. Eccles. unic. part. 1.*

tit. 18. cap. 4. tom. 8. intacta in reliquis remanente eorumdem Capitulorum exemptione, quæ in hoc præcipue sita est, ut Episcopus, extra visitationem, procedere nequeat contra aliquem Canonicum sine duobus adjunctis è gremio Capituli, ad normam Tridentini *sess. 25. cap. 6. de reform.* quamvis eadem Capitula, sine adjunctis, pro suo arbitrio, visitare queat, juxta aliud ejusdem Concilii decretum *sess. 6. cap. 4. de reform.* quæ duo decreta à Nobis expensa, & invicem conciliata fuerint in causa *Januen. Jurisdictionis*, de qua *tom. 2. Thesauris. Resolut. pag. 192. & seq.*

IX. Difficultas de iis esse potest, qui de Episcopi Diocesi quidem sunt, sed extra Diocesim versantur, mox tamen ad illam redituri; de his quippe dubitatur, an absentis tempore Diocesanis Constitutionibus obstringantur, censurisque afficiantur in earumdem transgressores latis. Communiter verò respondent Doctores, particularibus loci statutis non obligari, qui extra statuentis territorium degit; juxta apertam decisionem Bonifacii VIII. in *cap. final. de Constit. in 6.* "Statuto Episcopi, quo in omnes, qui furtum commisserint, excommunicationis sententia promulgatur, subditum ejus, furtum extra ipsius Diocesis committentes, minimè ligari noscuntur; cum extra territorium jus dicenti non pareatur impunè;" quæ est sententia Pauli Jurisconsulti in *leg. final. ff. de jurisdic.* Aliud autem esse ajunt de præcepto, alicui ab Episcopo facto, ne ex. gr. aleis ludat sub pœna excommunicationis, ipso facto incurrenda; eum quippe, cui tale præceptum injunctum est, si extra Diocesim aleis ludat, in excommunicationem incidere, iidem Doctores affirmant. Ratio discriminis est, quia lex,

seu

seu statutum, per se, & immediatè respicit territorium, seu Diocesim, eique quasi cohæret, ac proinde non potest constringere, qui extra territorium, seu Diocesim existit; præceptum verò afficit immediatè personam, ejusque veluti ossibus hæret, quocumque terrarum discesserit; S. Antoninus *part. 2. tit. 6. c. 2. §. 2.* Covarr. in *cap. Alma Mater, part. 1. §. 10. num. 3.* Suarez *de legib. lib. 3. cap. 32. n. 1. & lib. 4. cap. 19. num. 1.* Layman in *cit. cap. final. de Constit. in 6. num. 3.* Pirhing. ad *eund. tit. de Constit. num. 55. & 59.*

X. Verùm prædicta communis assertio limitanda est in illo, qui è Diocesi egreditur solo animo declinandi Synodalis Statuti obligationem; quamvis enim nonnulli Doctores etiam hunc à Statuti vinculo solutum arbitrentur; melius tamen eum, in legis fraudem discedentem, legis vinculum secum ferre, eoque constrictum manere, defendunt Manuel *tom. 1. Summ. cap. 219. num. 12.* Vazquez in *3. part. quæst. 98. art. 2.* Rebell. de *oblig. just. lib. 2. quæst. 7. sect. 3. num. 16.* Layman *Theolog. Moral. lib. 1. tract. 4. cap. 11. num. 9.* Neque hodie fas esse videtur ab hac sententia recedere, postquam sacra Congregatio Concilii illegitimum pronuntiavit matrimonium, non servata Tridentini forma, ab iis celebratum, qui solo animo illud clandestinè contrahendi, recesserunt è loco, ubi Tridentinum est promulgatum, & se ad locum contulerunt, in quo promulgatum non est; quam declarationem, sua roboratam auctoritate, Urbanus VIII. inseruit Brevi, ad Archiepiscopum Coloniensem dato, anno 1627. uti narrat Cardinalis de Lugo *lib. 1. Respons. moral. dub. 36.* eidemque declarationi aliæ plures consonant decisiones, quæ

ab eadem Congregatione prodierunt, diligenter à Nobis collectæ, & relatæ in *nostra Instit. 33. n. 8. & seq.* Etenim, cum neque sacræ Congregationi, neque Summo Pontifici in animo fuerit novam rogare legem, sed præexistentem, jam à Tridentino indictam; explicare, jam exinde conficitur ut utriusque sententia, qui in legis fraudem è loco subducit, ubi ea viget, sub lege nihilominus comprehensum, ejusque nexu devinctum manere. Accedit, quod Clemens X. in Constitutione quæ incipit *Superna*, edita 21. Maii, & publicata 2. Augusti 1670. declaravit, posse Regularem in Diocesi, in qua ad excipiendas Confessiones est approbatus; "confluentes ex alia Diocesi, à peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa, ubi idem Confessor est approbatus, absolvere, nisi eosdem poenitententes noverit, in fraudem reservationis ad alienam Diocesim pro absolutione obtinenda migrasse." Ex quo iterum manifestum fit, dolum & fraudem nemini patrocinari, ad evadendum legis vinculum, eamque fraudem verè ab illo committi, qui solo animo legem eludendi, è loco se proripit, ubi illa viget.

CAPUT V.

Quibus modis cessare possit obligatio inducta à Synodali statuto.

Siquidem de essentia legis est perpetuitas in eo sensu, quem fusè explicat Suarez *lib. 1. de legibus. cap. 10. per tot.* certum proinde est, Synodales Constitutiones, nisi revocentur, in suo robore permanere, quamvis Episcopus, à quo sunt editæ, è vita descesserit, aut se Episcopatu abdicaverit, aut ad aliam sit translatus Ecclesiam; quod apud omnes Canonistas

indubitatum, asserunt Barbosa *de offic. & potest. Episc. part. 3. allegat. 93. num. 23.* Fagnanus *in cap. A nobis 1. à num. 5. usque ad fin. de sentent. excom. Antonell. de regim. Eccles. Episc. lib. 1. cap. 1. §. 6. num. 70.* Cardin. de Luca *in adnotat. ad Trident. disc. 30. num. 15.* Reiffenstuel *ad tit. de Constit. §. 4. num. 70.* Romaguerra *ad Constit. Synodal. Gerunden. lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 29.* Non ita certum est, an Episcopi morte cessent Statuta, ab eodem extra Synodum facta, & per simplex Edictum promulgata. Hæc quippè statim vires amittere, neque amplius urgere, autumant Bertacchin *tract. de Episcop. part. 2. lib. 4. decis. 15.* Riccius *decis. 149. num. 2. part. 1.* Zerola *prax. Episc. part. 1. vers. Edicta §. Ad tertium.* Sperellus *for. Eccles. decis. 14. n. 21. & 22.* Barbosa *cit. loc. inde inferentes*, per Episcopi obitum cessare cassuum reservationem, nisi facta fuerit in Synodo. At melius alii, Episcopi Statutis, etiam extra Synodum, audito tamen consilio Capituli factis & promulgatis, eandem attribuunt perpetuitatem, quam omnes concedunt Synodalibus Constitutionibus; siquidem etiam illa suas vires & efficaciam unice mutantur ab auctoritate & jurisdictione Episcopi, quæ eadem prorsus est, sive in Synodo, sive extra Synodum exerceatur. Accedit expressa decisio Gregorii IX. *in cap. ultim. de offic. Legat.* ubi ait: «Nemini dubium esse volumus, quin Legatorum Sedis Apostolicæ Statuta, edita in provincia sibi commissa, durent tamquam perpetua, licet eandem postmodum sint egressi:» nam, si Statutum Legati perseverat, postquam ejus jurisdictio, per egressum è provincia, est extincta, idem dicendum esse de quolibet Episcopi Statuto, merito ibidem observat

Glossa *vers. Statuta*, quam sequuntur Jason *in leg. Stipulationum, ff. de verb. oblig. num. 3. & 4.* Federicus de Senis *consil. 16.* alique, quos allegat Reiffenstuel *cit. tit. de Constit. §. 4. num. 70.* ubi simul docet, hanc eandem potestatem condendi Statuta, in perpetuo duratura, competere Capitulo, vacante Sede Episcopali.

II. Quod autem diximus, Synodales Constitutiones esse perpetuas, non est ita accipiendum, quasi nequeant ab eodem Episcopo, ejusve successore revocari: etenim perpetuæ dicuntur hoc tantum nomine, quod scilicet sint regulæ stabiles, propositæ communitati, quæ moraliter eadem perseverat, atque insuper quia spectata earundem natura, durant post mortem legislatoris, nisi ab ipsomet aut à successore abrogentur; nequam verò perpetuæ dicuntur, quasi sint immutabiles; cum interdum novæ emergentes rerum circumstantiæ illas delendas, atque abrogandas suadeant; uti benè ratiocinatur Suarez *cit. cap. 10. num. 15.* Quare, si postremæ Synodi decreta aliis adversentur, quæ in prioribus fuerant edita, posterioribus erit inhærendum; quia jus posterius derogat priori; quemadmodum ad rem ponderat Cardinalis Jacobatius *de Conciliis lib. 6. ad quod alludit etiam S. Augustinus lib. 2. de Baptismo contra Donatistas scribens c. 3. n. 4. t. 9. Oper. col. 98.* sæpè priora posterioribus emendari, cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat, & cognoscitur, quod latebat.

III. Præter revocationem verò à legislatore, ejusve successore factam, alii duo sunt modi quibus Dioeceseos incolæ Synodalium Constitutionum jugum excutere possunt; primò, si numquam illas, earumve aliquam moribus recipiant, seu observare inci-

plant; secundò, si postquam receptæ fuerant, per contrariam consuetudinem ab earundem vinculo se solvant. Ad primum quod atinet, quamquam leges potissimum Ecclesiasticæ, à populi acceptione minimè pendeant, attamen, cum eadem nunquam à populo recipiuntur, peccant quidem eas non recipientes, sed tandem desinunt obligare; quoniam præsumitur, nolle legislatorem, cum maximo animarum dispendio, suæ legis vinculo irretitam tenere communitatem, quæ nunquam passa est, se eo constringi; uti benè ratiocinatur Suarez *lib. 4. de legib. c. 16. n. 9.* Quantum verò temporis necessarium sit, ut lex, nunquam usu recepta, censeatur tacite revocata, litigant Doctores. Certum solum videtur, nullum temporis spatium esse necessarium, quando legislator scit, suam legem non recipi, & cum commodè possit ejusdem observationem urgere, dissimulat, tacetque, neque in transgressores animadvertit; tunc quippè, post paucos actus à superiore toleratos, præsumitur, quod idem, per hanc ipsam conniventiam, suam legem tacite revocet, nolique ea obstringere communitatem, cui displicet; Suarez *cit. loc. num. 10. & 12.* At difficultas est, quando lex ab initio respuitur, ignorante legislatore. Ne in hoc rerum eventu quidem ullum determinatum temporis intervallum necessarium existimant Felinus *in c. 1. n. 13. de treug. & pac. & Bot. in trat. de Synod. art. 2. n. 61.* quorum sententia, post paucos transgressionis actus, prudentis viri judicio definitendos, censeatur pariter lex abrogata. Alii è diametro oppositi, quos sequitur Fagnanus *in eod. cap. de treug. & pac.* legem, etsi nunquam usu receptam, urgere nihilominus putant, donec non effluxerit tempus quadra-

ginta annorum, intra: cuius spatium, quotquot legi non parent, cuius materia sit gravis, à gravis culpæ reatu non excusant. Alii demùm, quorum opinionem *practicè certam* arbitratur laudatus Suarez *num. 11.* docent, ad delendam legem, quæ nunquam à communitate servari coeperit, necessarium, & sufficiens esse decennium; nam ex una parte, ejusmodi temporis spatium, satis est, ut consuetudo, seu præscriptio dicatur longi temporis, juxta Glossam *in cap. ult. de consuetud. in 6.* atque ex alia brevius videtur exigi, ut lex, nunquam usu recepta, desinat obligare, quam, requiratur ad abrogandam legem, quæ diu fuit moribus comprobata; cum autem ad hoc postremum requiratur ad summum, tempus quadraginta annorum, ut statim dicemus, videtur, ad primum satis abundè esse decennium.

IV. Cum verò agitur de lege jam populi moribus firmata, ad illam contraria consuetudine abrogandam, communiter exigunt Doctores quadraginta annorum spatium; quoniam tantum temporis necessarium est ad præscribendum contra Ecclesiam, per textum *in cap. de Quarta*, aliisque *de præscript.* Verùm plerique ex recentioribus non improbabiler opinantur, satis esse consuetudinem decem annorum; nam teste Suarez *lib. 7. de legib. cap. 18.* apud omnes in confesso est, tanti temporis consuetudinem vires habere abrogandi legem civilem, nec contrarium reperitur sancitum pro lege canonica, neque enim (ajunt hujus sententiæ patroni) exemplum præscriptionis, per quam aufertur ab Ecclesia jus proprietatis sive in re, sive ad rem, putà jus percipiendi decimas, comparari potest consuetudini, per quam, sine Ecclesiæ detrimento, ejusque bonorum jactura, tollitur obli-

obligatio legalis; secus quippe lex lata à Romano Pontifice non posset abrogari, nisi per consuetudinem centum annorum; tantum enim temporis requiritur ad præscribendum contra bona, & jura Ecclesie Romanæ, *cap. Ad audientiam, 17. & cap. Si diligenti 17. de præscrip.* Ita ratiocinantur Lessius *lib. 2. de just. & jur. cap. 6. num. 46.* Cardinalis de Lugo *de just. & jur. disput. 7. sect. 6. n. 94.* Pirhing. *ad tit. de consuetud. §. 6. n. 39.* alique ab his citati.

V. Quod porro dicimus, legem sive numquam receptam, sive receptam, contraria consuetudine deleri, intelligendum est, dummodo consuetudo cæteras habeat conditiones, quæ à jure in ea exposcuntur, præcipue in *Can. Veritate, cum seq. dist. 8. cap. ad Nosiram, &c. fin. de Consuetudine,* & primò quidem, ut sit rationabilis, hoc est neque Juri Divino, neque naturali contraria, neque expressè à Jure reprobata, aut in legislatoris contemptum invecta; deinde, ut à majori communitatis parte liberè & spontè sit inducta, pluribusque, ac continuis actibus frequentata, animo legem tollendi; ac demùm, ut adsit consensus legislatoris, non quidem expressus, & personalis, qualem cum aliis necessarium voluit Pontius *lib. de matrim. cap. 6. num. 7.* sed consensus legalis, & juridicus, qui nimium jam habetur per leges, & canones, omnem consuetudinem, populi moribus inductam, approbantes, eique vires tribuentes abrogandi legem; quod communissimè sentiunt Doctores congesti à Suarez *cit. lib. 7. cap. 18. num. 14.*

VI. Si itaque incidat quæstio, an Constitutio Synodalis desierit obligare, eò quòd aut tolerante Episcopo nunquam fuerit ab aliqua communitate recepta, aut postquam fuerat moribus comprobata, contraria consuetudine

sit delera, res erit decidenda, juxta indicatas doctrinas, quas prolixius exornant Juris Canonici interpretes *ad tit. de consuetud.*

VII. Hactenus de cessatione legis in communi. Verùm, manente legis obligatione quoad totam communitatem, potest quis à legis vinculo subduci per dispensationem à superiore impetratam; quam quidem dispensationem, si sermo sit de lege, seu Constitutione Synodali, obtineri, posse ab Episcopo, qui legem tulit, ejusque in Episcopali Cathedra successore, nemo ambigit; omnis enim res per quas-cumque causas nascitur, per easdem dissolvitur, juxta *cap. 1. de regul. jur. quod ad rem perpendunt Navarrus in Summ. cap. 25. num. 74. Azorius Instit. part. 1. lib. 5. cap. 14. quæst. 3. Suarez lib. 6. de legib. cap. 15. num. 8. Barbosa de offic. & potest. Episc. alleg. 34. num. 2. & 3.* Neque ad aliquem eximendum à Synodali Statuti observatione tenetur Episcopus exquirere consensum, aut Consilium Capituli, quamquam de ejusmodi consilio illud ediderit; jura enim potestatem dispensandi uni committunt Episcopo, nulla facta Capituli mentione, *cap. At si Clerici, §. de adulteriis, de judiciis, cap. Cum ex eo, de elect. in 6. quod aliis allegatis, ponderat Suarez cit. loc. num. 10. & prosequitur Romaguerra ad Constitut. Synod. Gerunden. lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 32.* Ut tamen licitè dispensationem elargiatur, justa requiritur causa; siquidem recta ratio suadet, neminem esse à communi lege, absque legitima causa eximendum; præsertim si dispensatio uni concessa, aliis causam præbeat obloquendi de superiore, quasi sit acceptor personarum, Navarrus *cit. cap. 25. num. 5. Azorius citat. cap. 15. quæst. 3. in fin. Suarez cod. lib. 6. cap. 18. num. 4. & seq.*

seq. Barbosa cit. loc. num. 5. Dispensationem verò super propria Constitutione, etiam sine justa causa datam, validam propugnant Doctores, quos adducit, & sequitur Suarez *cod. lib. cap. 19. num. 6. & seq.* qui tamen oppositam tenent, quando inferior aut ex privilegio, aut epikeja relaxat legem à superiore latam, putà, cum Episcopus aliquem eximit à lege Summi Pontificis; hanc enim dispensationem, nulla urgente justa causa, ab inferiore concessam, non solum illicitam, sed invalidam, omnes Doctores pronuntiant; quia non censetur superior potestatem dispensandi super sua lege impertiri, nisi ex causa rationabili, ac proinde, qui hac non existente dispensationem elargitur, suæ potestatis limites prætergreditur; Abbas *in cit. cap. At si Clerici, num. 10. de judic. Barbosa cit. alleg. 34. num. 1. in fin. Reiffenstuel ad tit. de Constit. §. 18. num. 178.* alique communiter.

VIII. Non eo tamen jure, quo suæ Dioecesanæ, relaxare potest Episcopus Constitutionem Synodi Provincialis. Hæc quippe condita est à coetu Episcoporum tamquam constituentium unum mysticum corpus altioris jurisdictionis, quam in singulis reperitur Episcopis; ac propterea censetur lex lata Superiore, cui inferior, jure ordinario, nequit derogare; Suarez *lib. 6. de legib. cap. 15. n. 4.* Et quoniam etiam Archiepiscopus, quamvis Concilio Provinciali præsideat, attamen est illo inferior; à Metropolitanano enim ad Concilium Provinciale, tamquam ad Superiorem appellari posset, ait Glossa ultima *in cap. penult. de appellat. in 6.* hinc rectè infert idem Suarez *ibid. num. 5.* neque Archiepiscopum potestatem habere relaxandi, seu aliquem per dispensationem solvendi à vinculo Constitutionis editæ à Con-

cilio Provinciali. Quocirca rectè ait Cardinalis Cozza *de jejun. part. 3. art. 9. dub. 1. num. 5.* neque Episcopo, neque Archiepiscopo jus esset abrogandi obligationem jejunii in Provinciali Synodo indicti.

IX. Unam hinc difficultatem movent Bottus *de Synodo part. 2. art. 4. num. 12. & Barbosa cit. alleg. 34. n. 7.* num scilicet integrum sit Episcopo, aut prorsus delere Constitutiones Synodales, à se factas, aut aliquem ex justa causa ab illis eximere, quando eadem auctoritate Summi Pontificis sunt confirmatæ. Verùm cum ex dictis liqueat, Constitutiones Synodi Dioecesanæ non solere à Summo Pontifice confirmari, si quæstio circa eas dumtaxat versaretur, inutilis foret, & supervacanea; at siquidem etiam de Constitutionibus Synodi Provincialis, quas numquam Pontificia auctoritate roborari diximus, dubitari potest, an Apostolica confirmatione munitæ, nihilo tamen minùs arrogari queant in alia Provinciali Synodo; idcirco operæ pretium est aliquid de hac controversia delibare. Non una est hac in re Auctorum sententia. Baldus *in leg. Omnium, Cod. de testam.* universim docet, statutum inferioris, à Superiore confirmatum, non posse deinceps, sine Superioris consensu, ab inferiore revocari. Oppositum sentit Bartholus *in ead. leg. Omnium* ubi expressè tradit, confirmationem Superioris nullum præbere obstaculum inferiori, quominus legem à se rogatam, pro suo libito, revocare queat. Uterque tamen melius alibi suam aperit mentem; Baldus enim *in leg. Ex placito, num. 12. & seq. Cod. de rer. permut. & Barthol. in leg. Omnes populi, ff. de just. & jur.* duplicem distinguunt legis confirmationem: unam vocant *essentialem*; alteram *accidentalem*; essentialem dicunt, quæ est necessaria, ut inferioris statutum

vires habeat obligandi; quod contineret; si inferior, nisi fulciretur auctoritate Superioris, potestatem non haberet suos subditos novi statuti nexu obstringendi; confirmationem accidentalem appellant, quando inferior habet potestatem ferendi veram legem, quæ talis sit, viresque habeat obligandi, sed solum ad majorem ejusdem legis auctoritatem, & robur, confirmationem petit à Superiore. Hac porro distinctione præmissa, ambo docent, statutum primi generis, à Superiore confirmatum, non esse ab inferiore revocabile; quoniam reputatur lex Superioris, lata ad petitionem inferioris; statutum verò secundi generis, siquidem etiam post Superioris confirmationem adhuc censetur lex inferioris, qui illius condendæ auctoritatem habebat, ajunt, posse ab inferiore revocari; quod probant *ex citat. leg. Omnium, Cod. de testam.* in qua decernitur, testamentum, licet confirmatum ab Imperatore, posse nihilominus à conditore revocari.

X. Aliam distinctionem adhibet Panormitanus *in cap. Cum accessissent, de Constit. num. 2. & in cap. Dilecto, num. 10. de præben.* Aut, ait, statutum respicit dumtaxat favorem; & commodum statuentium; & tunc confirmatio, obtenta à Superiore, statuentes non impedit, ne illud delere valeant; etenim Innocentius III. *in dicto cap. Cum accessissent, de Constit.* rescribit potuisse Canonicos Tullenses rescindere, statutum; quod ipsimet condiderant, abolendi nimirum in sua Ecclesia officium Primiceriatus, quamquam idem statutum fuisset ab Apostolica Sede confirmatum aut statutum, pertinet ad publicum bonum; & tunc, inquit Panormitanus, sine consensu Summi Pontificis, à quo fuerit confirmatum, non potest à statuentibus res-

cindi, aut relaxari, quoniam jam effectum est jus Superioris, cui nemo privatus potest derogare, *leg. Jus publicum, ff. de pactis, cap. Si diligenti, de foro competenti.*

XI. Verum, ut alias præmittamus Doctorum opiniones, quas recenset Suarez *lib. 6. de legib. cap. 26.* cæteris præferenda videtur sententia Fagnani *in cap. Si quis, à num. 11. usque ad 24. de confirmatione utili, vel inutili*, ubi distinguendum docet inter confirmationem, quam vocant *in forma communi*, & confirmationem *in forma specifica*. In forma specifica fieri dicitur, cui præmittitur causæ cognitio, & singula statuta diligenter expenduntur, ac deinde, nulla adjecta conditione, auctoritate Apostolica cum clausula *motu proprio, atque ex certa scientia*, confirmantur. In forma communi confirmari dicuntur statuta, quæ non singulatim examinantur, neque approbantur à Pontifice *motu proprio, & ex certa scientia*, atque Apostolicæ auctoritatis robur illis non adjicitur absolute, sed solum conditionate, videlicet, "si justè, canonicè, aut prout vidè facta sint; & dummodò sacris canonibus, Tridentini Concilii Decretis, & Constitutionibus Apostolicis non adversentur;" quam postremam conditionem omnibus statutorum confirmationibus *in forma communi* hodie exprimi, atque apponi solere, idem Fagnanus *num. 18.* testatur. Jam verò, pergit Fagnanus, statuto confirmato *in forma specifica*, cum naturam induerit legis Pontificiæ, nulli inferiorum fas est derogare; statutum verò confirmatum *in forma communi*, intergrum est statuentibus delere, atque ab illius obligatione aliquem ex justa causa subtrahere; etenim talis confirmatio nihil novi juris, aut efficacitatis illis tribuit, qua antea cæferent. De prædic-

ta duplici confirmationis specie, atque utriusque effectibus fusè agunt Suarez *lib. 8. de legibus cap. 18. per tot.* Garcia *de Beneficiis part. 3. cap. 2. n. 251. & seq.* Barbosa *ad cap. 1. & cap. 4. de confirmat. utili, vel inutili*, Pirking, *eod. tit. num. 3. & seq.* atque *ibidem* Engel *num. 5.* Reiffenstuel *num. 4.*

XII. Dicendum nunc restat, an Synodalia Constitutionum vires infrigantur, seu retardentur ob interpositam ab illis apellationem ad Superiorem. Sed nullo negotio hæc difficultas eluitur; nam cum ejusmodi Constitutiones, non unam, aut alteram personam, sed universam respiciant Dioecesim, apud omnes in comperto est, interpositam ab illis apellationem non esse admittendam in suspensivo; quod latè demonstrant Cappon. *discept. 167. num. 4. & seq. tom. 3. de Aste in Methodo sac. Visit. part. 1. §. 2. num. 24.* Coccin. *decis. 1486. num. 1. & 2. & decis. 1522. num. 1. & 2.* Romaguerra *ad Constit. Synod. Gerunden. lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 46.* Accedit, Synodales Constitutiones ad unum plerumquè collimare scopum, correctionis nimirum, & reformationis morum; in qua materia sacri canones non admittunt apellationem, nisi in devolutivo, per textum *in cap. Irrefragabili, de officio Ordin. & in cap. Ad nostram, de appellat.* innovatos à Tridentino *in cap. 1. sess. 22. & cap. 10. sess. 24. de reform.* quas quidem saluberrimas sanctiones Nos ad unguem servari jussimus in nostra Constitutione *48. §. 21. nostri Bullar. tom. 1. pag. 137.* Et quamquam Doctores hanc assertionem ita limitent, ut apellationi, etiam in suspensivo, locum esse affirmant, cum Episcopus, servato ordine judiciario, in aliquem animadvertit, atque in ejusdem correctione nimium excedit, à justitiæ, & æquitatis semita deflectens, juxta

latè deducta per Fagnanum *in cit. cap. Irr. fr. gabili, n. 6. & seq. de offic. Ordin. & in cap. Ad nostram, de appellat. per tot.* hæc tamen limitatio non afficit Synodales Constitutiones; hæc quippè non se habent per modum peculiaris sententiæ, contra aliquem lata, cui sit præmittendus ordo judicarius; sed sunt leges universim editæ ad Cleri, populique mores corrigendos, & reformandos, quas apellationem in suspensivo prorsus excludere, scitè considerat Pignatellus *consul. 72. num. 1.*

XIII. Quamquam porro à Synodalibus Statutis, de jure, admitti possit apellatio in devolutivo, hæc tamen ipsa à prudenti Superiore non est statim, atque ad cujuslibet querelam admittenda; ne Episcopi deterreantur à suis cogendis Synodis, timore litium, quas postea subire cogantur ob malè feriatorum hominum adversus Synodales Constitutiones querimonias, & frivolas apellationes. Quare ad hæc præcavenda incommoda, cum apellatio interponitur ad sacram Congregationem Concilii satius erit, ut ejusdem Secretarius appellantes compellat ad designandas singulas Constitutiones, contra quas reclamant, eosque simul adigat ad momenta rationum exponendâ, propter quas eas irrationabiles, nimium graves, & onerosas, aliove vitio continentur infectas; hæc verò omnia idem Secretarius significavit sacræ Congregationi, quæ in hunc modum ritè instructa, providè decernet, an apellatio sit admittenda, an potius rejicienda veluti inanis & calumniosa. Hæc methodus à Nobis, cum prædicto Secretarii munere fungeremur, adhibita fuit in gravi controversia, excitata adversus Synodum Fulginatensem, habitam anno 1722. ab Episcopo Baptistello; eoque pacto ex innumeris cau-

sæ articulis, ab appellantis propositis, paucos selegimus, qui videri poterant aliqua discussione digni, eosque dumtaxat sacræ Congregationis iudicio subiecimus, in quibus tamen iidem appellantes succubuerunt, causamque in omnibus obtinuit Episcopus; quod videre est in eadem Synodo typis impressa pag. 285.

XIV. His autem opportunum erit adjicere, cavendum esse Episcopo, ne sub censurarum pœna injungat Clericis, ut Synodali Constitutionum codicem sibi emant. Etenim, præter ea, quæ circa moderatum usum censurarum in *hujus Operis lib. 10. cap. 2.* pranotabimus, ejusmodi edictum, utpotè ingerens aliquam suspicionem turpis quæstus, fuit expressè improbatum à Sacra Congregatione Concilii in causa *Larinen. Decretor. Synodali* die 30. Augusti, 1732. de qua *tom. 5. Thesaur. Resolut. pag. 387. & seq.* Ne autem editæ Constitutiones ullo umquam tempore in oblivionem veniant, consultius erit vestigia sectari sæpius à nobis laudati Antonii Mariæ Gratiani, Episcopi Amerini, qui suis Clericis præcepit, ut Synodalia Statuta crebrò pervolverent, memoriæ mandarent, sibi que Dioecesim subiade visitanti, exactam de illis rationem redderent: *Nam, quemadmodum* (inquit in sæpè citata sua Synodo *cap. 1066.*) *magnoperè illi collaudabuntur, quos studiosè in eorum lectione versatos intelligemus; ita quorum notabilis negligentia, tarditasque visa fuerit, pro eorum merito, acriter à nobis corripientur, atque objurgabuntur.*

CAPUT VI.

De visitatione Sacrorum Liminum, & relatione status Ecclesiæ, quæ à quolibet Episcopo, & Prælate inferiore, territorium separatum habente, Apostolicæ Sedi faciendæ est.

Visitatio sacrorum Liminum, quam singuli Episcopi, & Prælati territorium separatum habentes, statis temporibus explere debent, & relatio status propriæ cujusque Ecclesiæ, quam ea occasione exhibere jubentur, res sunt à materia Synodi haud quidem alienæ, quinimmò cum ea valdè connexæ; tùm quia, dum Ecclesiarum status exponitur Apostolicæ Sedi, solet hæc Episcopos, & Prælatos, qui fortè Synodum cum possent non habuerunt, ad illius celebrationem excitare; tùm quia Episcopi, & Prælati, qui Synodum celebrarunt, id ipsum exponere non omittunt in relatione status Ecclesiæ; in qua etiam sæpè se referre solent ad Constitutiones in Synodo editas circa varia rerum capita, quæ ejusdem relationis objectum constituunt. Quare opportunum visum est præsentis Tractatui finem imponere agendo de visitatione sacrorum Liminum, ac de relatione status Ecclesiæ, quæ ab unoquoque Præsule Apostolicæ Sedi, ut innuimus, faciendæ est; cum maximè Fagnanus in *cap. Ego N. n. 22. de jurejurando*, asserere non dubitaverit, ipsam sacrorum Liminum visitationem Episcopalibus Synodis quadam ratione æquiparari: *Colligi potest, hanc visitationem Liminum nunc aliqua ex parte assimilari Synodis Episcopalibus.*

II. Celebris est Sixti V. Pontificis Maximi Constitutio, quæ incipit *Romanus Pontifex*, quæque inter illius Constitutiones in Bullario Romano impress-

LIBER XIII. CAPUT VI.

pressa legitur *tom. 4. part. 4. nov. edit. num. 24.* qua scilicet omnibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, etiamsi S. R. E. Cardinales fuerint, præcipit, ut, antequam Consecrationis munus suscipiant, aut Pallium assequantur, vel si de una ad aliam Ecclesiam transferantur, antequam hujus regimini & administrationi se immisceant, siquidem in Romana Curia præsentibus sint, in manibus S. R. E. Diaconi Cardinalis in ordine prioris, extra Curiam verò in manibus Antistitis ad hoc à Sede Apostolica delegati, singuli ex præscripta formula jurent, se statis temporibus, in ipsa Constitutione expressis, Limina Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli personaliter visitaturos; sin autem legitimo impedimento detineantur, id ipsum impleturos per aliquem de sui Capituli gremio, seu alia Ecclesiastica dignitate, vel Beneficio præditum, cui quidem donec hujusce rei gratia abfuerit, permittit Pontifex, ut Canonicatus, atque Præbendæ, seu Beneficii fructus, & distributiones lucretur, perinde ac si Divinis Officiis, & Choro interesset; ut aliàs à Nobis-expositum fuit in *nostra Institut. 107. §. 9.* Si verò ex Canonicis, & Dignitatibus non adsit, quem mittant ad Limina, Sacerdotem aliquem Dioecesanum, legitimo mandato munitum, ad Urbem dirigere jubentur; eaque occasio Romano Pontifici rationem reddere de Pastoralis officii implemento, deque omnibus, quæ ad Ecclesiarum suarum statum pertinent, ac Cleri, & populi mores, & disciplinam, animarumque ipsis commendatarum salutem concernunt. Cæterum variam locorum, atque Dioecesium ab Urbe distantiam summa æquitatis ratione perpendens Pontifex, hujusmodi visitationem aliis quidem Episcopis tertio quoque anno;

aliis autem quarto, aliis quinto, aliis demùm singulis decennis obeundam præscripsit. De impedimentis verò, ob quæ unusquisque Episcoporum sacra Limina, non per se ipsum, sed Procuratorem adenda sibi reputet, an justa sint, & an legitime probentur, prædicto Cardinali in Diaconorum ordine priori examinandum, judicandumque commisit. Sed cum idem Sixtus deinde in altera Constitutione super erectione plurius Congregationum S. R. E. Cardinalium edita, inter alia officia Congregationi Cardinalium sacri Concilii Tridentini Interpretum injuncta, hoc etiam demandaverit, ut postulata discutere, quæ ab Episcopis proponuntur, & in relationibus status Ecclesiarum, quas dictæ visitationis occasione exhibent, ut plurimum inseruntur, iisque opportuna responsa daret; hinc factum est, ut examen illud, quod antea apud Cardinalem primum Diaconum fieri debebat, nunc apud memoratam Congregationem peragatur; uti etiam observavit Fagnanus in *cit. cap. Ego N. n. 13. de jurejurando.*

III. Abstinentium hinc autem ducimus ab exponendis controversiis olim in prædicta Congregatione agitatis tam super qualiter impedimenti, quo Episcopus à personali sacrorum Liminum visitatione rectè excusetur, quam super documentorum genere, quæ ad idem impedimentum legitime probandum afferri debeant, ac demùm super persona Procuratoris ad obeundas Episcopi vices delegandi; de quo disputatum fuit, an liceret Canonicum, aliumve Dioecesanum Sacerdotem, non præcisè in eum finem ablegatum, sed jampridem in Urbe commorantem, suasque res ibi agentem ad visitationem peragendam Procuratorem constituere; & an Sacerdotem Regularem mittere, & deputa-